

Nr 227.

Av herr Persson, Helmer, m. fl., om förstatligande av skogsindustrierna.

Inom svenskt näringsliv har skogsindustriernas nyckelposition klart markerats. Detta förhållande illustreras bl. a. därav, att under år 1951 svarade den samlade skogsindustriproduktionen för mer än hälften av landets export.

Äganderätten till de utslagsgivande skogsindustrierna ligger i händerna på privatkapitalistiska koncerner. Med den roll som dessa industrier spelar i vårt lands ekonomi, har äganderätten till denna del av näringslivet kommit att få allt större konsekvenser. Sådana har monopolsammanslutningarna inom nämnda industrier med mycket stor framgång kunnat utnyttja de höga priserna på exportmarknaden till att skruva upp priserna på den inhemska marknaden. Med stor lätthet har dessa koncerner kunnat avvärja att någon avsevärd del av de enorma exportvinsterna skulle skattevägen gå till samhällliga ändamål. Statsmakternas valhända försök att i någon mån få till stånd en förändring i detta avseende, har till stor del misslyckats, beroende bl. a. på de stora manövreringsmöjligheter som de privatkapitalistiska monopolerna inom dessa nyckelindustrier besitter.

Vad som emellertid är väsentligare i sammanhanget är följande. I tider av högkonjunktur uppstår enorma vinster för ägarna av skogsindustrierna, som även i lågkonjunktur möjliggör höga utdelningar. När lågkonjunktur och kris inträder, får staten ekonomiskt träda in för att skapa arbeten till dem som på grund av produktionsinskränkningar blivit utan arbete. Den ekonomiska krisen i början av 30-talet var belysande för detta, och någon förändring till en annan tingens ordning har i detta avseende ännu inte inträffat.

De stora monopolsammanslutningarna inom skogsindustrierna bestämmer egenmäktigt, utan avseende på vad som gagnar folket, inom vilka grenar av industrien nya kapitalinvesteringar skall göras. Denna investeringspolitik har följt den gamla kapitalistiska linjen: investeringar av kapital skall endast ske på områden som ger de mest riskfria och högsta vinsterna. Följderna av denna politik har bl. a. blivit, att näringslivets uppbyggnad blivit mycket ojämn inom vissa delar av vårt land.

Detta gäller framför allt Norrland. I denna landsända dominerar skogsindustrierna och bildar huvudgrundvalen för folkförsörjningen. Detta belyses mycket klart med hänvisning till att de 17 procent av landets totala

befolkningsmängd, som bor i Norrland, svarar för cirka 50 procent av landets sågverksproduktion, 60 procent av produktionen av pappersmassa och cirka 50 procent av skogsavverkningarna. Näringslivets ensidighet i denna del av vårt land är känd och omvittnad. Huvudorsaken är också uppenbar: de privatkapitalistiska monopolen, som dominerar skogsindustrierna i Norrland, har inte använt det kapital som de hämtat där till en investering i syfte att skapa ett mångsidigare näringsliv.

De stora monopolföretagen inom de norrländska skogsindustrierna har knappast någon andel i den tendens till ett mera differentierat näringsliv, som under de senaste 15 åren kan noteras för Norrlands vidkommande. Andra har fått svara för detta. Bland annat har staten investerat avsevärda belopp, som emellertid varit allt för otillräckliga jämfört med de väldiga behoven. Noteras bör också i sammanhanget, att de privatkapitalistiska monopolen inom skogsindustrierna i slutet av 20-talet och början av 30-talet praktiskt taget förvandlade Norrbotten till en industriell kyrkogård. Staten tvingades då till ett ingripande, som ledde till en vidare uppbyggnad av skogsindustrierna i denna del av Norrland.

Den ekonomiska politik, som koncernerna inom skogsindustrierna fört i Norrland, har avsatt spår även i Västerbotten och Västernorrland. Det stora antalet nedlagda sågverk talar här ett tydligt språk.

De sociala följderna av den sålunda tillämpade ekonomiska politiken från skogsindustriens koncerner har blivit mycket allvarliga för främst norrlandslänet. Sålunda har bland annat cirka 60 000 ungdomar tvingats att söka sig till andra delar av landet under de senaste 20 åren, på grund av att arbete inte kunnat uppbringas i deras hemlän. Enbart från Västernorrland har 17 000 ungdomar lämnat länet de senaste 10 åren. Kvinnorna har praktiskt taget inga möjligheter att erhålla arbete inom industrien. Av cirka 80 000 arbetare sysselsatta i industrien i norrlandslänet kommer bara drygt 7 000 kvinnor, och hälften av dessa industrier, som sysselsätter kvinnlig arbetskraft, är belägen inom Gävleborgs län. Att därför arbetarfamiljernas levnadsstandard i allmänhet är lägre i norrlandslänet torde med hänvisning till detta vara tämligen påtagligt.

Framför allt efterkrigsårens utveckling inom skogsindustrierna har skapat en rätt utbredd uppfattning att dessa industrier borde överföras i statens ägo. Här menas givetvis ett förstatligande av bolagsskogarna, de stora sågverken och cellulosaindustrien. Ur allmänt ekonomiska synpunkter måste ett förstatligande av skogsindustrierna bli förmånligt för det stora folkflertalet. Alltför länge har denna för den svenska ekonomien viktiga industrigren behärskats av de privatkapitalistiska monopolen. De råvarutillgångar dessa industrier använder sig av har en gång varit böndernas egendom. Med vilka medel bönderna berövats skogen är känt och omvittnat.

Men framför allt framstår det som en avgörande sak för Norrland, att de privata monopolens härskarställning över skogsindustrierna brytes. Nä-

ringslivet måste i denna del av vårt land uppbyggas mera mångsidigt. De som nu behärskar de ekonomiska positionerna i Norrland är icke intresserade av detta. Kvar står, att statsmakterna måste anse det som sin plikt att i huvudsak svara för de kapitalinvesteringar, som är nödvändiga för ifrågavarande ändamål. En grundförutsättning för att staten skall klara detta torde väl vara att skogsindustrierna överföres i samhällets ägo.

Att förstatliga skogsindustrierna i vårt land innebär bland annat att bolagsskogarna, som omfattar en fjärdedel av landets skogsarealer, skulle sammanslås med de redan statligt ägda skogarna. För Norrlands vidkommande skulle det betyda, att staten, som äger inte fullt 3,5 milj. hektar skog, skulle utöka sitt skogsinnehav med nära 4 milj. hektar bolagsskog. Detta skulle betyda, att staten blev ägare till mer än hälften av skogsarealerna i de norrländska länen. En bättre och rationellare skogsvård kunde man därmed också åstadkomma.

För den stora skogsarbetarkåren i vårt land skulle ett förstatligande av skogsindustrierna kunna betyda mycket. Vissa betingelser skulle öppnas för att skapa större trygghet i anställningen för denna arbetarkår. De förhållanden som har existerat under tidigare lågkonjunkturer och ekonomiska kriser har varit en ständig ekonomisk misär för den arbetargrupp, som skaffar fram råvara till våra viktigaste exportindustrier. Ett förstatligande av skogsindustrierna — innefattande bolagsskogarna — skulle skapa bättre ekonomiska och tekniska möjligheter till att mera planmässigt och mera långsiktigt lösa skogsarbetarkårens sysselsättningsproblem.

Det framstår som synnerligen angeläget att tillförsäkra de mindre sågverken råvara. Under främst efterkrigsåren har de stora koncernerna på allt sätt sökt att krossa de mindre sågverken genom att hindra dem att köpa skog. Den roll småsågarna spelar är betydelsefull, och det måste anses viktigt, att monopolkapitalet inte med sin ekonomiska tyngd skall krossa dem. Ur den synpunkten finns det alla möjligheter att genom ett förstatligande av skogsindustrierna ge även de mindre sågverken möjligheter att utvecklas.

En annan angelägen uppgift är att tillförsäkra många svenska jordbrukare skog. Enbart i Norrland räknar man med att cirka 20 000 brukningsdelar saknar skog. Genom ett förstatligande av bolagsskogarna skapas betingelser för att ge huvudparten av dessa skog.

Förstatligandet av skogsindustrierna kan bidra till att lösa de problem vi här nämnt. Men det handlar om att skapa bättre objektiva betingelser för arbetarmajoriteten i den svenska riksdagen. Det kan bidra till att folket får del av frukterna från vår främsta naturtillgång. En utvidgning och förstärkning av den statligt ägda sektorn av näringslivet ger obetingat ett bättre utgångsläge för detta. Det förändrar visserligen inte i stort de kapitalistiska betingelserna för skogsdriften. I nuvarande tidsskede och om riksdagsmajoriteten utnyttjar möjligheterna kan ett förstatligande av vår främsta ekono-

miska nationaltillgång — skogsindustrierna — dock betyda åtskilligt för de arbetande människorna i vårt land.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om snabb utredning om förstatligande av bolagsskogarna, de stora sågverken och hela den storindustri, som utnyttjar skogen som råvarubas.

Stockholm i januari 1954.

Helmer Persson.

Anton Norling.

Ola Persson.
